

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 "
 Helyben hához kérése:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 29.

Az első vidéki kath. nagygyűlésről.

(—a.) Szerencsés gondolat volt az Országos katolikus nagygyűlés rendezőbizottságát hogy az első vidéki nagygyűlés helyéül Pécsét választotta. Erre a célra alkalmasabb helyet nem választhatott volna.

Alig van az országban egy másik város, amelyben olyan kifejtett, eleven katolikus hitélet lenne, mint ebben a virágzó dunántúli városban.

Két katolikus kör, legényegylet, keresztény szociális egylet, nővédő egylet, Szent Vince egylet stb. stb. nemcsak névleg léteznek, hanem munkás tevékenységüket bennük s ebben a munkában részt vesz mindenki az intelligencia legelőkelőbb köreiből a legutolsó parasztig, a férfiak versenyre kelnek a nőkkel.

A maga nemében páratlanul szép világhírű pécsi székesegyház az ő gregorián énekiskolájával felséges keretet nyújt az egyházi ünnepekhez; a kongresszus céljaira épült nagy sátor és a két kath. kör, valamint a városháza nagy termei alkalmas helyek a tanácskozássokra.

A város lakosságának több mint kétharmada katolikus vallású. Társadalmi

távrolról sem olyan széttagolt, mint más városokban s ennek a lefolyt nagygyűlés alatt számtalan kifejezését láthattuk.

Pécs városának jelenlegi polgármestere lutheránus vallású, de ez nem akadályozta őt abban a kötelességében, hogy az országos kath. nagygyűlést, mely különben 20,000 idegent vonzott Pécsre, szinte magyaros vendégszeretettel és pozitív keresztény hittel köszöntse.

A nagygyűlésen az egyszerű polgárok ezrei mellett részt vettek a legelőkelőbb körök, a vidék mágnásai, a főispán, a láblabirák, katonatisztek, ügyvédek, tanárok, tisztviselők, gyárosok és kereskedők igen nagy számban. A nagygyűlés alkalmára a városnak ugyszólván minden háza a székesegyháztól és a városháztól kezdve mind fel volt lobogóva.

Az eucharistikus körmeneten, amelyen legalább 30,000 ember vett részt, a legkisebb zavaró incidens sem fordult elő. Amerre a körmenet ment, kivétel nélkül minden ház ablaka ki volt világítva. A rendőrségnek sehol sem akadt dolga, még csak a kalapot sem kellett senkinek a fejéről sem leütni.

Pécs városában van erős szociáldemokrata pártszervezet, de van annyi jóérzés és nevelés tagjaiban, hogy senkit le nem hurrogtak, pedig volt legalább négyszáz »csuhás« a városban. A napi sajtó teljesen a liberálisok kezében van,

de nem akadt egy sem, amely csak távrolról is sértette volna a katolikusokat. Izraeliták, szabadkőművesek vannak ott is bőven, de nem akadt egy sem, aki mást vallásos meggyőződéséért megtámadott volna.

Igaz, hogy nem is lett volna tanácsos, Pécs környéke túlnyomólag katolikus s olyan impozáns tömegekben látogatta a nagygyűlést, hogy ennek türelmét provokálni merő esztelenség lett volna.

De nem is gondolt rá senki. A nyugati kultúra, melynek ékesen szóló bizonyossága a szép kiállítás, annyira legalább is elterjedt már ebben a dunántúli nagy emporiumban, hogy ismerik a magyar vendégszeretethek legelemibb követelését és tiszteletben tartják mások vallási meggyőződését.

Ebben a minden tekintetben szerencsés keretben termékeny talajra talált a VII. katolikus nagygyűlés, melynek itteni megtartását főleg Pécs püspökének áldozatkészsége tette lehetővé. Abban a termékeny talajban áldásos termést fog hozni az a mag, melyet a kongresszus pazar kézzel szórt a résztvevők szívébe.

A kongresszus munkálatainak azonban, melyeknek méltatására ezuttal nincs terünk, nemcsak a közvetlen hallgatóság-nál volt meg a maga nagy üdvös hatásuk, hanem, ha majd a nagygyűlés határo-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az Északi-tenger partjáról.

Irta: Dr Pataky Arnold.

Tizenegy órai tengeri ut után jul, 20 án szerencsésen elértük Sylt szigetét.

Mit mondjak ez utról? Reggel nyolckor Hamburgban, a St. Pauli-Landungsbrücknél beszállásra hívnak fel; elhelyezkedünk a »Cobra« szalonközös termeiben, illetve földéltén; a hatalmas gőzszállító és mintegy 200 méter hosszú és 15—20 méter széles alkotmány méltóságos lassúsággal megindul. Mig az ember Hamburgból a nyílt tengerhez ér, négy teljes órára van szüksége az Elba folyamon. Gyönyörű kertek, nyaralók között halad az ut, a folyam egyre szélesbedik hajónk mellett és vele szemben állandóan jönnek-mennek a hajók, kezdve a kis csónakoktól föl a nagy óceánjárókig. Már Cuxhavennél alig látni az Elba másik partját és Hamburgnál még sárgás vize már fölveszi az Északi-tengernek sajátos kristály-zöld színét. Kérünk a nyílt tengerre s míg az Elba hajói még kellemesen ringatták a nagy járómulót, a haragos Óceán már valósággal táncoltatja a hajót, mely hol jobbról balra, hol előlről-hátra fordul. Itt is, ott is akad egy »szenvédő«, aki meghozza a tengernek tartozó áldozatot. Ott állunk hosszú ideig a hajó orrán, nézve, mint emelkedik ki a kristály-zöld, fehértarajos hullámok közül Helgoland szigete.

E sziget nem nagyobb Várad területénél: óriási szikla, mely hirtelenül emelkedik ki a

tengerből, rajta híres fürdőhely terül el és ott magaslik ki a világító torony, uralva a végtelennel látszó viztükört. A tenger különben oly sekély Helgoland környékén, hogy a partraszállás csónakok segítségével történik, míg a hajót nagy horgonya a sik tengeren tartja.

Vagy három óra múlva feltűnik a látóhatáron Sylt.

E sziget az Északi-tengernek legnagyobb szigete. Valamikor összefüggő egészét képezett a Jütl-félszigettel, de az Északi-tenger viharai már évszázadokkal ezelőtt elszakították a száraztól. Apály idején azonban még ma is több százezer holdnyi terület áll kinn a vízből s a szorgalmas friz nép lassankint be is iszapoltatja a vidéket, amennyiben gátakat emel a tengerben, hol a visszavonuló víz ott hagyja az iszapot. Sylt szigetének területe mintegy 102 km², hossza 40 km., szélessége pedig 1 és 7 km. között váltakozik. A sziget testéből három nagyobb kiszögellés indul ki, északra, délre és keletre; nyugati partja egyenes vonalú. Amit az ember Hörnumnál szilárd talajra lép, kis vasút viszi a sziget főhelyére, *Westerland* fürdőhelyre. Ez uton nemhogy fát, de egyetlen bokrot sem látnunk, ami annal különösebben érintett, mert egy héttel azelőtt még Svájc rengeteg erdősejében jártunk. Amerre néztünk, mindenütt csak homok; az a finom, de sulyos porzó, mely nem tapad a ruhához, nem száll fel a légbe s ezért port sem okoz. Fát különben másutt sem igen látni Sylten, mert e sziget óriási homok-zátony, hol a köveket csak az odahordott vándorkövek, az erdősejget pedig a »Friesenhain« képviseli, mely

van legalább akkora, mint a nagyváradai város-
 liget.

Mindamellet vannak Syltnek oly előnyei, melyek kárpótlást nyújtanak még ezen fogyatékoságokért is. Kitűnően erős, pormentes tengeri levegője, edzően hűvös éghajlata és ami a fő: igen erős hullámverése még apály idején is, valóban »az Északi-tenger királynőjévé« tesz és nem csodálhatjuk, hogy julius végéig az ideai fürdővendégek száma már 15000 körül járt. Legtöbben Westerlandban laknak, de északra egy órai gyalogolással elérjük Wenningstett-et, mely kisebb ugyan, de előnyei ugyanazok. Oda is, de a sziget egyéb helyeire is a mondott kis vasút vezet. Többi helységei: Keitum, Munkmarsch, List, Morsum, Archsum, Rantum csak kis falvak, de kellemes kiránduló helyek, legnagyobbbrészt a tenger keleti partjain.

De térjünk vissza Westerlandra. Lakóinak száma 2300 körül jár. A fürdővendégek legnagyobb része csak egy-két napig lakik vendéglőkben, azután magánházakban szokás lakást keresni. Hanem aki lábát e szigetre teszi, a sző szoros értelmében »Kurgast« tá lesz. Hogy ez a fogalom mit jelent, legjobban megérteti az a wörshofeni ember, aki ha fia nagyon hanyag és dolgozni egyáltalán nem akar, nagyobb szidást nem talál rá mintha azt mondja: »Du Kurgast!« Bizony ilyen Kurgast-otokká lettünk jó magunk is. Reggelenként miséztünk a szigetnek egyetlen, de igen kedves kis kath. kápolnájában, majd a reggelit hosszabb-rövidebb ideig tartó pihenés követte, azután a tenger partjáról Eső, szél, hűvös idő egyáltalán nem zavarja a für-

zatai éllebe lépnek, érezni fogja azoknak áldásos, termékenyítő hatását az országnak minden vidéke.

A tűzoltó intézmény reformja.

— A város veszedelmes helyzete. —

Régi dolog, hogyha valamely szerencsétlenség hosszú ideig nem fordul elő, ellanyhul egészen az elővigyázat s csak akkor ocsudunk fel a nem törődömségünkben, ha ránk tört a baj s hanyagságunkat drágán kell megfizetni.

Ezt a hanyag nem törődömséget látjuk a tűzoltó intézménynél Nagyváradon.

Városunkat a Gondviselés egy évtized óta megóvta a nagyobb tűzvészektől s így a város veszedelmes, de figyelmeztető példa hiányában, a tűzoltó intézményt teljesen elhanyagolta.

Kitűnő vízvezetékünk van, amely 5—5 és fél légkörű nyomással működik s így azt gondolják a városháza bölcsei, hogy most már nincs többé veszély. Ha tűz keletkezik, ott a vízvezeték, nincs vízhiány, egyéb pedig nem kell a tűzoltáshoz.

Azt azonban feledik, hogy kell tűzoltó felszerelés, megfelelően képzett tűzoltók nélkül a vízvezeték még nem nyújt elég biztosítékot a beláthatlan kimenetelű veszély elhárítására.

Nagyváradon az utolsó 10 évben épült az egy és két emeletes épületek tulnyomó része, aminek védelmére nem elég a vízvezeteki sugárcső, hanem egészen más tűzoltó berendezések is szükségesek, mint a földszintes házaknál, amelyet a magas víznyomás folytán egyszerű sugárcsővel is ellehet oltani, ha kigyulnak.

Azonban ha valamelyik emeletes, vagy két emeletes ház tetőzete gyuladna ki, a tűzoltók képtelenek volnának a veszedelemmel szemben kellőképpen fellépni. A nagyváradai tűzoltóságna ma nincs egy tolólétrája, amelyen az emeletes házak tetejét megközelíthesse. Van ugyan egy régi, még a múlt század 70-es éveiből, de az ma már nem használható. Éppen így alig

van megfelelő mászó létrája, ugró ponyvája stb. Szóval egy-egy kis mezőváros tűzoltóságja jobban fel van szerelve, mint Nagyvárad város tűzoltó intézménye.

De egy cseppet sem állunk különben a személyzet dolgában sem. Önkéntes tűzoltó szervezetünk alig van: kevés a létszám s ezek sincsennek kellőleg kiképezve. A hajdan erős önkéntes tűzoltó szervezet csak a régi jegyzőkönyvekben szerepel s így ma teljesen a városi tűzoltókra vagyunk utalva, ha valahol feltűri fejét a vörös kakas.

Hogy állunk azonban a városi tűzoltók dolgával? Egy részük toronyőrséggel, színházőrséggel van lekötvé, akik ezen őrhelyekről nem távozhatnak. Az öt tűzoltó őrséget és a mentő szolgálatot jelenleg 26 ember látja el s a legjobb esetben annyi tűzoltó jelenhet meg egy tüzeset alkalmával.

Csodálatos indolencia, sőt bűnös mulasztás a város intézői részéről, hogy ily könnyelműen gondoskodnak a polgárok jólété, személy- és vagyonbiztonságáról, dacára, hogy a legkompetensebb helyről, a tűzoltó főparancsnoktól már több ízben fel lett tárva ez a veszedelmes helyzet s rá lett mutatva, hogy ezen a téren halaszthatlan teendők, sürgős feladatok megoldására kötelezik a városi tanácsot.

*

Mezey Mihály tűzoltó főparancsnok tegnap sürgős beadványt intézett Nagyvárad város tanácsához, amelyben rámutat, hogy a tűzoltók újjászervezésére, hiányzó és a legszükségesebb tűzoltó szerek beszerzésére, egy városi tűzoltó parancsnoki állás szervezésére még az 1906. év elején felkérte a városi tanácsot. Ennek az lett az eredménye, hogy a rendőrkapitánynyal együtt tanulmányutra küldettek ki Szegedre és Szabadkára. Tanulmányutjuk után ez év január havában betérjették jelentésüket s ebben megismételték az előbbi kérelmet, azonban azóta a tanács semmi intézkedést nem tett.

A mai állapot nemcsak káros a tűzoltó in-

tézményre, s az tovább nem tűrhető, mert aggodalommal tölti el az a tudat, hogy mi lenne Nagyváradon egy nagyobb tüzeset alkalmával. Itt csak anyagi áldozatról van szó s ezt meg kell hozni a polgárok érdekében.

Kéri, hogy a tanács sürgősen vegye kezébe ezen ügyet s úgy intézkedjék, hogy a tűzoltóság újjászervezésére és kellő felszerelésére szükséges összeg az 1908. évi költségvetésbe felvehető legyen.

Kirándulás a Balkánra.

Belgrád, aug. 29.

Igen sok művelt európai ember feltogása szerint Balkán olyan fogalmat jelent, mely magában foglalja mindazt ami maradiságot jelez. Szóval ez barbár földterület, melyen a kultura szekere különböző okok miatt nem tud haladni és e miatt aztán annak népe is olyan, mintha elszigetelve volna a világtól és most állana ott, hol mi már századokkal előbb állottunk.

Nem akarom megcáfolni ezt a meggyőződést, mert ez csak egyes elfogult emberek nézeteinek más járatlan emberekre való ráoktroiálása, akik ha keresni fogják azt a barbár világot a Balkánon, amag is megfogják cáfolni. Engem is ez indított arra, hogy az első nagyobb kirándulásomat ne nyugatra a műveltség a kultura méhébe tegyem, hanem a maradi Balkánra. Akartam ismerni ennek elmaradását, akartam látni egy elmaradt részt, hogy annál nagyobbak lássan majd később a nyugatot.

Első állomásom volt Szerbia főhelye Belgrád! Tezmészetes ebből még nem mondhatok véleményyt, mert ez az ország színe. Egyelőre azonban csak ezzel foglalkozom, később majd másrészel.

Belgrád földrajzi fekvésénél fogva igen kedvező helyen fekszik. Nagyon alkalmas arra, hogy a kereskedelem kifejlődjék benne. Már pedig hol a kereskedelem virágozik, ott a kul-

dés; sőt örülünk a szélnek, annál erősebbek és jobbak lesznek a hullámok! Van ott család-fürdő és külön férfi- és női fürdő; mindegyikük mellett végig vezet a több kilométer hosszban elhúzódó deszka-folyosó, a Wandel-bahn. A fürdőzés itt nagyban eltér az abbaziai fürdőtől. Uszni nem lehet, mert a tenger igen sekély; beljebb menni nem szabad, de nem is tanácsos, mert a nagy hullámlás miatt bajos volna visszatérni.

A fürdőszolgák állandóan ott járnak a parton és azonnal túlkölnnek, ha valaki messzebbre hemerézkedik a tengerbe. Ott úgy teszünk, hogy térdig belemegyünk a vízbe, várjuk a nagy hullámokat és amint már-már megtörik, elébe ugrunk és hátunkat megcsapjuk vele. Bizony jönnek ott hullámok is, hogy az embert 5—6 méternyire ellökik helyéből. Soká nem tanácsos a vízben maradni, mert a sok víz nagyon elgyengít és mint egyik utitársunk megjegyezte: nagyon hideg.

Fürdés után jó a séta, vagy a »Strand«-on vagy a tengerparti homokon, vagy a »düná«-kon, vagyis a tenger partját szegélyező 15—20 m. magas homok-halmokon. E halmoknak fontos szerepe, hogy a szigetet a tenger viharai ellen védelmezik.

Bizony megteszik a »Kurgastok«, hogy ott leheveredve várják a dagályt, azután meg az apályt; de a legtöbben azzal töltik idejüket, hogy a tengerparti homokból várakat építenek, melyeket a legkülönfélébb színű és feliratu zászlócskakkal díszítenek. E várakat védelmezik a dagály hullámai ellen, de némelyik vendég óraszámra ott üldögél a homokban vagy a »Strand korb«-okban, olvasgatva vagy nézve a tengert. Mi rendszeren naponta fölmentünk az olvasóterembe, lesve a »Magyar Hírlap«-ot, az egyetlen oda járó magyar újságot.

Ezzel vége is volt a délelőtnnek. A délutáni szieszát hosszabb séta követte a szomszédos falvakba; ezek az utak már érdekesebbek voltak annyiban, hogy termékenyebb területeken vezettek át. A termékenység azonban csak árpára, rozsra, kukoricára terjed; a magas fekvés miatt más nem terem ott meg. E délutáni utunkban fölmentünk a kampen-i világító toronyba, melynek szerkezete félszázaddal megelőit a nagy kopenhágai kiállításon a technika remeke volt; majd le a föld alá az u. n. »Hünen-grab«-ba, D'ng Friz fejedelemnek 4000 éves sírjába (még a csiszolt kőkorszakból) A tengerpartján is pompás séta kínálkozott hangversenynyel (este tűzijátékkal) egybekötvé. Még

magyar cigánybanda is volt és a »Kursalon«-ban magyar nótákat is huztak. Ez is mutatja, hogy elég magyar ember fordul ott meg. Nem is csodálom, mert a megélés nem drága, 12 márka egy napra kényelmesen elég.

Megjegyzem, hogy a syll-i esték rendkívül hosszúak az északi fekvés miatt; július végén este 9-kor még kényelmesen olvashatni és azt mondják az odavalók, hogy igen tiszta időben június végén nincs éjszaka, csak esti és hajnali szürkület.

Még egy szót a nép jelleméről. Ritka becsületes, mire jellemző példa a következő eset.

Hatan ott sétálunk a tenger partján, boros esti időben. Ott áll a Camera obscura, mely az egész tengert hullámlásában levetíti a nézők szemé elé egyenkint 30 fillér belépti díjért. Kérdjük az öreg Fritztől: Érdemes-e bemenni? »Érdemes szép időben, — feleli, — de most nem ajánlom az uraknak, a boru miatt semmit sem látnának«. Pedig ha nem szól, 2 márkát nyer!

Tíz napot töltöttem e szigeten; de mint mindennek, vakációmnak is közeledett a vége. Július 30-án már Munkmarchba vitt a vonat, hogy az u. n. »szárazföldi uton« Hoyerschleuse-n keresztül a német fővárosba juthassak.

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

tura nyomon következnek. Így van ez Belgrádban is. A kereskedelem itt a szomszédos államok szerencsétlen politikai viszonyai miatt nem fejlődhetett egyformán. Hol elmaradt, hol lépést tartott azokkal, ez az, ami nem engedte teljesen egy színvonalra jutni Szerbiát más államokkal. Amit azonban a békés és kedvező idők alatt kifejthetett Szerbia, azt ki is fejette és ennek eredménye meg is látszik. Törekvő néprétege is van ennek az országnak, s csak ott van elmaradva, hova tényleg nem juthatott el a kultúra, ez pedig nem önhibájából eredt az országnak.

Kicsi állam, kicsi a fővárosa is, ez azonban fővárosi jellegű, mozgalmas, haladó város. Fejlődésén mindenütt meglátszik, hogy igyekszik megcáfolni azt a tudatot, hogy Szerbia barbár állam. Rohamos ez a fejlődés, még pedig olyan, hogy az új kor a haladás termései hihetetlenül nagyoknak tűnnek fel a régi maradi dolgok mellett. Az új a modern kor gyümölcsei meglepőek, ép oly meglepőek, mint a régi világból meglevő emlékek, melyekből következtetve, ezeknek a dolgoknak idejében tényleg lehettek itt olyan állapotok, melyek barbár nációra vallottak, azonban ma már ez nem mondható.

Minden lépten-nyomon lehet látni a fejlődés jeleit, csak egy nagy hibája van, hogy a fejlődés mellett nincs tekintettel mindenre. Az új dolgokat felkarolja és azokat érvényesíti, ellenben a régi, de még szükségéből meglévőkről teljesen megfeledkezik.

Tanintézetek mind olyanok, hogy bevállalnak más államokban is. Közigazgatása sokkal gyorsabb, mint a mienk és igazságos. Hivatalnokai intelligens művelt emberek, akik hivatásaikban igen is gyakorlottak. Építkezési rendszere egészen modern. Közbiztonsága határozottan mondhatni, hogy jó. (Belgrádról van szó) Sándor király és a többi uralkodók drámai mind a sohase nyugvó politikai harcoknak tulajdonítható egyedül.

A politika Oroszországtól a legrosszabb Szerbiában. Ez is csak onnan ered, hogy Szerbiának csak kevés olyan uralkodója volt még, aki megfelelt volna a trónon. Előkelő szerb államférfiak kijelentései alapján írom, hogy Szerbia intező köreinek tervük egy külföldi uralkodó-családdal összekötésbe jönni oly célból, hogy annak valamelyik tagja átvegye a szerb uralkodást. Ily irányban történtek is kísérletezések, azonban mind hajótörést szenvedtek, mert a szerb trón mögött állandóan ott látszik a halál riasztó képe.

Az ő beismeréseik szerint Szerbiának ilyen módon leendő kormányzása pedig a teljes átalakulást és újjászületést jelentené.

—II.

UJDONSÁGOK.

* **Egyházi kitértetés.** Mint a hivatalos lap utolsó száma közli, ő Felsége dr. Mohl Antal szerbiai v. püspöknek és a győri székes káptalan nagyprépostjának, a közművelődés terén szerzett kiváló érdemeinek elismerésül a II. osztályú vaskoronarendet díjmentesen adományozta.

* **Szabadalmi kiállítás Debrecenben.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a debreceni kereskedelmi és iparkamara az 1907. évi szeptember hó folyamán Debrecenben »szabadalmi kiállítást« rendez. A kiállításra vonatkozó részletes adatok a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8, d. u. 2 óráig megtudhatók. Nagyvárad, 1907. augusztus hó 29. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula* kir. keresk. tan. elnök, dr. *Sarkadi Lajos* titkár.

* **Miniszeri kiküldött Nagyváradon.** A közoktatásügyi kormány olyan feltétel mellett államosította a tíz nagyvárad óvodát, hogy az épületeket a város építési és tartja fent, valamint adja az első berendezést. A 3 százalékos óvodai pótdoból törleszti az épületeket a város s azzal elszámol, a fenmaradó összeget pedig beszolgáltatja az államnak. A város elszámolását azonban a kultuszminisztérium nem fogadta el s a számadások újból való elkészítésére *Ebergényi Sándor* miniszeri számvevőt leküldötte Nagyváradra, Szerdán megérkezett a kultuszminiszter kiküldöttje s tegnap a városi főszámvevői hivatalban megkezdte a számadások összeállítását.

* **A jövő évi legtöbb adófizetők.** Az 1908. évre érvényes legtöbb adót fizetők névjegyzékének összeállítása, illetve kiigazítása céljából a városi adóhivatal által adó nemenkint összeállított kimutatás az 1886. évi XXX. t.-c. 25 §-sa értelmében f. évi augusztus hó 30-tól szeptember hó 6. napjáig bezárólag hivatalos helyiségében közszemlére kitétetik. Erről az érdekeltek oly felhívással értesítenek, hogy a névjegyzék elleni felszólalásaikat a fennebbi határidő alatt szóval vagy írásban megtehetik. Figyelmeztetnek továbbá azok, akik a fennebbi hivatolt törvény 26 §-ában foglalt kedvezményt (egyenes állami adójuk kétszeres számításba vételét igénybe venni óhajtják, hogy a 27 §. értelmében az igazoló választmány ülése alatt) szeptember hó 7-én d. e. 9—12 óráig az igazoló választmány előtt szóval vagy írásban jelentkezzenek s jogosultságukat igazolják, mivel ellenkező esetben az adó kétszeres számításba vételének kedvezményétől elesnek. Nagyvárad, 1907. augusztus hó 29. én. *Bordó Ferenc*, s. k. polgármester helyettes.

* **Házirendünk nagygyakorlaton.** Tegnap délután indult meg a 37. gyalogezred a rendes őszi nagygyakorlatra, a 39. debreceni ezreddel együttesen. Két zászlóalj délután 2 órakor indult meg, a többiek 4 órakor. Almazónél éjszakai gyakorlat volt, amely után a csapatok szabad táborba szálltak meg. Az ütközeti gyakorlat tovább folyik ma délig s

Szombatság-Rogozon ér véget. Innen pihenő után Belényes felé indulnak s a dandár további gyakorlatai Belényes vidékén fognak lefolyni.

* **25 éves városi szolgálat elismerése** Mertz József I. oszt. irodatiszt 25 év óta áll Nagyvárad város szolgálatába. A negyedszázadot buzgó, szorgalmas munkában töltötte el s becsületes munkával közvetlen feljebbvalóinak teljes elismerését érdemelte ki. A negyedszázados munkásság után Kelepecz Dezső irodaigazgató igazgatói előterjesztést tett a városi tanácshoz, hogy a mult példája alapján jutalmazza meg a város egy negyedszázad óta becsületesen szolgáló tisztviselőjét. Ennek annál is inkább lenne értelme, mert nagy családdal szerény fizetéséből tartja fenn magát. A városi tanács azonban szűkkeblűen elzárkózott a jutalmazás elől, azon nyakatekert indokból, hogy uzust nem akar csinálni s Mertznek több ízben adott segélyt. A tanács ilyen eljárása arra késztette Mertz Józsefet, hogy beadványt intézzen a törvényhatósághoz. Ebben kifejti hogy nem kért jutalmat, hanem a felettese, az irodaigazgató, aki ösmeri becsületes működését, tett előterjesztést. A tanács határozatában azonban 25 éves munkásságának lekicsinylését látja. Az uzusról szó sem lehet, nem, a 25 precedens pedig már meg van, mert a városi tanács néhány évvel ezelőtt Szabó Gábor rendőrbiztost és Hegedűs Lajos iroda-tisztet 25 éves szolgálatuk alkalmából jutalomban részesítette és díszoklevéllel tüntette ki. Hivatkozik Mertz József arra is, hogy 25 évi szolgálat alatt összesen 10 napig volt szabadságon s öt ízben kapott összesen 20 korona segélyt. Végül kéri a törvényhatóságot, hogy a tanács határozatával szemben részére jutalmat megszavazni sziveskedjék. A város törvényhatósága bizonyára jobban méltányolja egy negyedszázad becsületes munkáját, mint a városi tanács. Vége is abból a pénztárból, ahonnan ezeket adnak ki semmi haszonnal nem járó tanulmányutakra, 200 korona is juthat 25 évi szorgalmas munka jutalmazására.

* **Hencida a korcsmák ellen.** A korcsmák vásár- és ünnepnap való zárvatartása tárgyában hozott községi képviselőtestületi határozatok száma ujabban ismét növekedett egygyel. Hencida község képviselőtestülete kimondotta, hogy a korcsmákat és italméréseket vásár- és ünnepnap zárva fogja tartani, mert ezeknek nyitva maradása a község vagyoni és erkölcsi romlását jelenti.

* **Kormánybiztos Gyulán.** Többször volt már a lapokban szó Gyulaváros rossz pénzügyi viszonyairól. Az egyenes pótdó oly magas volt eddig — 104 százalék — amilyen-nél más város aligha dicsekedhetik. Most még ezt a horribilis percentet is fel kellett 17 egyegyed százalékkal emelni; úgy hogy most a pótdó Gyulán 121 egyegyed százalék. Ez az emelés az ez idei adóbefizetésekre vonatkozik. A jövő évi költségvetést csak úgy lesz lehetséges mérlegbe hozni, ha még a 121

Agárdi István

mázoló és butorfestő az Emke-palota alatt.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat szép, finom s a legjutányosabb árak mellett elkészíteni, különösen butorfestésekre igen nagy súlyt fektetek, nemkülönben épületmunkákra és berendezésekre is.

Ezenkívül nálam házi szükségletekhez kívánandó színekben különféle olajba tört festékek is kaphatók, melyeket annyival is inkább előnyösebb nálam beszerezni, hogy minden további piszkolódás, keverés kikerülésével használni lehet.

A nagyérdemű közönség jóindulatu pártfogását és bizalmát, melyet eddig irányomban tanusított, úgy ezután is kiérdemelni óhajtom.

Ugyanitt tisztességes családból származó 1—2 fű tanulóval felvétetik, fizetéssel avagy teljes ellátással. (Lehet vidéki is.)

Tisztelettel Agárdi István, mázólo és butorfestő.

egy negyedik százalékot is emelik 27—28 százalékkal. Így Gyula városa eléri azt, hogy pótdója circa 150 százalék lesz. A város képviselőtestülete, nehogy a helyzet még inkább rosszabbodjék, tegnapi ülésén 47 szóval 12 ellen Kóhn Dávid indítványára elhatározta, hogy a miniszteriumtól kormánybiztos kiküldetését fogja kérni.

* **A kamatláb nem változik.** Bécsből táviratozzák: Az osztrák-magyar bank főtanácsa báró Wimperstein titkos tanácsos alkormányzó elnöklésével tartott mai ülésén tudomásul vette a vezértitkárnak a pénz és külföldi ércváltópiac helyzetéről szóló beható jelentését és ezután több folyó ügyet intézett el. A kamatláb megváltoztatása tárgyában nem tétetett indítvány.

* **Bejelentett öngyilkosság.** A tegnapi nap folyamán egy helyben feladott Zombori Sándorné aláírásával ellátott levél érkezett a rendőrségre. A levél aláírója Zombory Sándorné aki elpanaszolja, hogy férje nemrégiben elhalt és ő most 6 éves leánykájával minden kereset és támasz nélkül a legnagyobb nyomorba tengeti életét. Ugyancsak azt is megírja levelében, hogy kétségbeejtő helyzete annyira tarthatatlanná vált, hogy kénytelen leányával együtt öngyilkosságot elkövetni. A levél vétele után Zombori Sándorné kiléte és lakhelye kipuhatolása iránt az eljárást azonnal folyamatba tette a rendőrség oly célból, hogy a szerencsétlen nő helyzetén némiképp segítve legyen. Minthogy azonban Zombori Sándorné kiléte és lakhelye ez ideig megállapítható nem volt, ez uton kéri fel a rendőrség a város közönségét, hogy aki nevezettnek holtartózkodásáról, kilétéről némi felvilágosítást tudna, a rendőrségnek tudomására hozni, azonnal jelentkezék Gerő Armin főkapitánynál I. emelet 9. sz. szoba.

* **Vizbe fullt gyermek.** Gsökmőről jelentik nekünk, hogy ott tegnap Kovács Gergely 2 éves gyermek többed magával a patak mellett játszott, mikor megcsuszva a kis fiú beleesett a vízbe. A kis gyermek balesetét társai észrevették azonban nem tudtak segítségére sietni. Mire a közelben dolgozó munkások kihúzzák a gyermeket a vízből, már halott volt. A csendőrség megindította a vizsgálatot annak felderítésére, hogy a kis gyermek szerencsétlensége miatt nem terhel-e valakit gondatlanság.

* **A hencidai járványkórház.** Hencida községében a legutóbb tartott közgyűlésen az óvoda újja építéséről volt szó, melynek kimondása után a község egy igen üdvös második határozatot is hozott. Kimondotta ugyanis, hogy a község határában telket vásárol és arra járványkórházat építtet. A telek egy részére pedig a község szegényei számára fog menedékházat építeni a képviselőtestület. Az igen humanus határozat tegnap érkezett meg a megyére törvényhatósági jóváhagyás végett.

* **Fiának a gyilkosa.** Gyuláról jelenti tudósítónk, hogy Takács Károly borbély tegnap Károly nevű fiát a köztük támadt szóváltásból kifolyólag élesre fent késsel háromszor megszúrta. Az egyik szúrás a szerencsétlen fiúnak a szívet járta át s nyomban meghalt. A gyilkos apát rögtön letartóztatták és az ügyesség börtönébe kísérték.

* **Halálos erdőirtás.** Fenes község határában a buzsaly pataki erdő részben jelenleg nagy erdőirtási munkálatok folynak. Az erdő-

irtásnál mint napszámos volt alkalmazva Balt Imre 56 éves ferikei lakos is. Tegnap délelőtt egy nagy terjedelmű fa kidöntésével voltak elfoglalva. Mikor már annak törzsét teljesen körülválták, kötelekkel igyekeztek kidönteni. A munkások a szomszédos fák alá menekültek, mikor a nagy fa egyszerre kidőlt s a szomszédos fákra zuhant. Egy ilyen fa alatt volt Balt is, akit a fagalyak oly súlyosan sértettek meg, hogy sebeibe pár percnyi szenvedés után belehalt.

* **Tűz a vidéken.** Az élesdi járás egyik községében Beznyén tegnap este ismeretlen okból Opre Floáre háza kigyulladt s a vele szomszédos istállóval együtt teljesen leégett. Az istállóba Oprénak beleégett szarvasmarhája és sertése is. A tűz keletkezésének oka ismeretlen, valószínű, hogy gyújtogatásnak az eredménye. A nagybárdi csendőrség megindította a nyomozati eljárást.

TANÜGY.

Iskolaszéki ülés. Nagyvárad város községi iskolaszékének tagjait a városház bizottsági termében f. hó 31-én, szombat d. u. 4 órakor tartandó rendes havi gyűlésre tisztelettel meghívom Nagyvárad, 1907. augusztus 28. Iskolaszéki elnök helyett Komlóssy József, s. k. főgondnok. Az iskolaszék ez alkalommal foglalkozik azzal a kellemetlen ügygyel, hogy addig, míg a szükséges 12 állást rendszerezíti a város, kik látják el az osztályokat. Az iskolaszék ugyanis a multkor határozathoz képest, az eddig ideiglenes minőségben működött tanerőkből jelöl ki tizenkettest, akiket azután a közgazgatási bizottság fog az osztályok ellátásával megbízni a rendszerezésig terjedő időre.

Beiratások a premontrei főgimnáziumba. A rendes és magántanulók felvétele az összes osztályokba folytatólagosan szeptember 2. és 4-én délelőtt 9—12 óráig az igazgatósági irodában és az illető osztályfőnököknél történik.

A javító, felvételi, pótló vizsgálatok és a magánvizsgálatok írásbeli része megelőzőleg augusztus hó 30-án, szóbeli része pedig aug. 31-én reggel 8 órakor tartatik meg.

Az 1906—7. iskola évi javító, pótló és kiegészítő érettségi szóbeli vizsgálatok a tanterület összes főgimnáziumaira vonatkozólag szeptember hó 11. és 12-ik napjain fognak megtartani. A pótló érettségi vizsgálatok írásbeli része szeptember hó 5. 6. és 7-én lesz. A tanév ünnepélyes megnyitását szeptember hó 5-én reggeli 9 órakor tartjuk. Nagyvárad, 1907. aug. hó 29-én. Az igazgatóság.

Beiratások a kereskedelmi iskolában. A nagyvárad felső kereskedelmi iskolában a tanulók folytatólagos felvétele és beiratása az 1907 | 908-iki tanévre f. é. szeptember hó első három napján fog történni. Minthogy az alsó és középső osztály párhuzamosítottat fog, tanulók felvétele akadálytalanul történhetik. A javító és pótvizsgálatok augusztus 31-én délután és szeptember 2-án d. u. fognak megtartani. Nagyvárad, 1907. aug. hó 29-én. Az igazgatóság.

Igazságszolgáltatás.

Keszthelyi ügye a törvényszék előtt. Keszthelyi Zoltán vármegyei főjegyző ügyében elég hamar fog határozatot hozni a királyi törvényszék. Ugyanis mint értesülünk a tárgyalás ideje a jövő hó 11-ére van kitűzve. A tárgyalás elnöke Millye Gyula táblabíró lesz. Ha ily gyorsan halad a főjegyző ügye úgy még a tisztujítás előtt teljes befejezést fog nyerni és akkor a tisztujításon ismét jelölve lesz. Keszthelyi Zoltán különben feltűggesztése óta állandóan feljár a megyére és szorgalmasan dolgozik.

TÁVIRATOK.

Szterényi Budapest.

Budapest, aug. 29. Szterényi József államtitkár ma délután 1 óra 12 perckor érkezett vissza Budapestre Karlsbadból, ahol az üdülő Kossuth Ferenc minisztert kereste fel, akinek a kereskedelmi tárcába vágó folyó ügyekről referált.

A német kath. nagygyűlés.

Wünburg, augusztus 29. A német katolikusok nagygyűlésének mai első nyilvános ülésén Fernback elnök arról beszélt, hogy a tudományoknak a katolikus igazságok szolgálatába kell állaniuk. A védelemnek a támadásokhoz kell igazodniuk. A tévedés nem bűn. A főpapok ne befolyásoltassák magukat holmi tekintélyesebb publicistáktól. A nagygyűlést egyházi énekek zárták be. Este lakoma volt.

Egy új vasut megnyitása Horvátországban.

Budapest, aug. 29. Zágrábból jelentik: Tegnap nyitották meg a Károlyváros—vigramost helyi érdekű vasutat. A megnyitási aktusnál politikai incidens játszódott le. Midőn ugyanis a műtanrendőri bejárásról szóló jegyzőkönyvet felvették, dr. Banjavics, Károlyváros polgármestere, továbbá Lukinics, Vinkovics és Modrusán országgyűlési képviselők tiltakozást jelentettek be a vasut megnyitása ellen, minthogy az egész vonalon magyar nyelvű állomási felirások is ki vannak függesztve és mert Horváth osztálytanácsos a vasutat magyar nyelvű beszéddel nyitotta meg. Amíg ezeket a törvénysértéseket meg nem szüntetik, — mondták a horvátok — addig tiltakoznak a vasut megnyitása ellen. Horváth osztálytanácsos a tiltakozás dacára a vasutat megnyitottnak jelentette ki és azt átadta a forgalomnak.

A székesfehérvári általános sztrájk.

Székesfehérvár, aug. 29. A hatóság erélyes fellépése ma nagy csapást mért a szociáldemokrata sztrájkolókra. Handler Gyula, párttitkárt, aki miatt voltaképpen az általános sztrájk kitört és Forgács Dezsőt, a földmivelők egyesületének titkárát, a rendőrség ma kitoloncolta a városból. Handler és Forgács ugyanis nemhogy meghúzták volna magukat a kitiltás óta, sőt még vehemensebbül izgatták a munkásokat. A kitoloncoltatás egész titokban történt. Handler Gyulát délután 2 órakor toloncolták el Szombathelyre, Forgács Dezsőt pedig 4 óra 15 perckor Budapestre át Gyöngyösre. A munkásság a kitoloncoltatásról csak este értesült.

Sikkasztó állomásfőnök.

Eszék, aug. 29. Kanton Ferenc, az erdői állomásfőnök ma 5000 korona elsikkasztása után megszökött. Az ügyesség kiadta ellene az elfogató parancsot.

A panádi vérengzés.

Budapest, aug. 29. A panádi vérengzés tárgyában Kolozsvárról a helyszínre utazott polgári és katonai halóság megállapította, hogy a vérengzés dolgában a tisztikar részéről semmiféle szabálytalanság el nem követelt.

Gyárégés a fővárosban.

Budapest, aug. 29. Az első magyar festék és kencegyár telepe ma kigyuladt. A tűznek több épület esett áldozatul. A kár meghaladja a 100 ezer koronát, mely a biztosítás révén megtérül. A tűzoltóság munkájában a tűzoltásnál egy szakasz szekerész katona is segédkezett. A tűzoltás késő estig eltart, míg lokalizálni lehet. A gyár üzeme csak rövid időre akad meg a tűzvész következtében. Megnehezíti a tűzoltók munkáját, hogy az égő pincékben sok oly anyag van felhalmozva, mely a lappangó tüzet szítja.

Meglopott bankszolgá.

Budapest, aug. 29. Várbogyai Ferencről a Gaedicke bankház szolgájától ma 13.500 koronát elloptak. A szolga utközben a Szabadság-téren elaludt egy padon és állítása szerint azalatt lopták el tőle a pénzt. A rendőrség megindította a nyomozást.

Meghalt a műtőasztalon.

Budapest, aug. 29. A Rókus-kórházban ma a műtőasztalon meghalt Tahsonyi József fővárosi tanár és ismert poéta.

Áruló őrmester.

Koblenz, aug. 29. Egy tűzérési őrmestert letartóztattak, mert az a gyanu merült fel ellene, hogy a tűzérési berendezésre és szervezetere vonatkozó irásokat és nyomtatványokat külföldi ügynököknek eladott. Az ügynököt szintén letartóztatták s megmotozás alkalmával sok német altiszt címét találták nála.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Írta: **Daniel András.**

(Franciából.)

18

És a homokkö ragyogó fehérségén egy sötét befecskendezést lehetett észlelni, odatapadó teketés pirosságot. Minden kétely ki volt zárva.

Vér volt. Még nem volt ideje megszáradni és az alig megsűrűsödött cseppek még alácsüngtek, hogy lecsepegjenek a földre.

A törvényszéki urak, a rendőrügynökök, a csendőrök, a felfedezés első percének megdöbbenésében szólanul bámultak.

De megdöbbenésük még csak növekedett, midőn nyomasztó csöndben folytatva a fal átvizsgálását, két méternyire tovább, egy második, még megkapóbb nyomra akadtak.

Még mindig vér... friss vér volt... csak hogy egy emberi kéz öt ujját rajzolta le a ragyogó kőre. Egy véres kéz támaszkodott oda, Isten tudja minő gyászos vérontástól véresen... Valami megdöbbenő borzadálynak

nyoma maradt itt... A férfiak, akik vizsgálták és akik különböző pályájuk alatt borzadályosabb és visszatartóbb dolgokat láttak már ennél, csendes pillantásokat váltottak egymással és elsápadtak gyertyáik lobogó fénye mellett.

— Illik ez a kéz finomságban az előbbi lábnyomhoz Blachet? — kérdezte a vizsgálóbíró tompa hangon.

— Tökéletesen... Ez a kéz ahhoz a lábhoz tartozik — felelte Blachet gondos vizsgálat után.

— Őrmester — parancsolta Cardailles — hagyjon itt egyet emberei közül őrnök, hogy senki se merjen e vérhez közeledni. Meglesz-e ugy-e barátom? — folytatta az ügyész a csendőr felé fordulva, aki főnökének parancsára előlépett társai közül.

Aztán nagyobb figyelemmel, mint valaha tovább vizsgálták a falakat és a földet.

Még néhány vércseppet találtak a földön, néhány zavaros nyomot, mintha összeviszta jártak vagy dulakodtak volna ezen a helyen, ez volt minden, amit még felfedeztek.

E pontnál két galléria nyílt, melynek egyike kissé távolabb, ismét két ágra szakadt, úgy hogy a földalatti utnak három kijárása volt az erdőben, melyek közül kettő egészen közel egymás mellett elég magasan feküdt a domb hátán, míg a harmadik, néhány száz méternyire lejjebb, egy nagyon vadon völgyben volt és olyan szűk és alacsony nyílással bírt, hogy azon egy testes, közép természetnél magasabb ember nem bírt volna átjutni.

Az ügyész és vizsgálóbíró ezen utóbbi kijáráshoz csak meghajolva és kinos módon ruhájukat tönkre tévé, tudtak volna eljutni. Ezért megelégedtek azzal, hogy levékonyabb és legügyesebb emberüket küldték magok helyett, aki a kijárat előtt semmi különösét sem észlelt, még egy letörött galyacska sem talált. Nem volt tehát valószínű, hogy a veszélyes látogatók erre felé jöttek ki. A mások két kijáró egyikénél, még pedig rendkívüli gondos, Blachet által vezetett vizsgálat után, — mert ennek a Blachetnek nem volt párja abban, hogyan kell a legjelentéktelenebb nyomra ráakadni — fontos felfedezést tettek.

A vadember kiélesedett szimatjával kitzatva át az erdőt, ez a Blachet észrevette, hogy a száraz falevelek egy irányban vannak terelve, mintegy seperve a szél által. Csahogy a növényvilág eme nagy magányában a falevelek minden őszelel zavartalanul halmozódnak fel évről-évre és nagyon is tömör tömeget képeznek arra, hogy egy légáramlat megbolygathatná. Jobban megvizsgálva ezt a különös jelenséget, Blachet barázdákat vett észre, melyek ismétlődtek ezen a falevel-szőnyegen, mintha azt végighúzták volna egy szabálytalan águ óriási gereblyével, valami göbös, mellékágacs-kákkal ellátott faaggal.

Néhány lépést téve Blachet, csakugyan felfedezte ezt az ágot, melyet bizonyára azon célra törtek volt le és félredobtak, miután használták. Ezt könnyű volt megállapítani, mert az ágakon odatapadt hamus maradványok és száraz falevelek voltak láthatók.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Nagy a szárazság.

Az országnak sok vidékéről érkezik hozánk jelentés, hogy a szárazság hibetetlen módon pusztít mindert. Különösen az ország déli részében Krassó-Szörény és Temes megyék déli részében nagy a szárazság. Ezen a vidéken oly abnormalis volt az időjárás, hogy a lakosság kissé előre látó népe kétségbe van esve. Vannak vidékek, hol április vége óta nem esett eső. Képzeltető, milyen állapotok lehetnek ott ilyen időjárás mellett. Vannak szélöleleptemények, melyek a múlt években bő termést hoztak, most a fejlődésnek indult ter-

mással egyetemben száradnak ki. Legelő nincs.

A szarvasmarha a földben aratás után visszamaradt tarlón a száraz szalmatorzsokat rágja. A vásárokon óriási felhajtások vannak. A jószág áru a múlt évihez képest egy harmadra esett. Különösen Bázias és Moldova környéken nagy a szárazság pusztítása. Itt láthatni hatalmas erdőkkel borított hegyeket, melyeken a fák úgy néznek ki, mintha valami kegyetlen óriás öntötte volna le forró vízzel. A levelek össze vannak fonnyadva, egész erdőrészek vannak kiszáradva. Az ott lakó bolgár kertészek egész nyáron öntözték veteményeiket vízzel és ennek dacára is a legtöbb kiégett, úgy hogy most ezek kezdenek szokdósnni onnan.

Ez a szárazság azonban nemcsak Magyarországot déli részében, hanem Romániában és Szerbiában is pusztít. Romániában sok helyen annyira meg van repedezve a föld, hogy az ember lába könnyen bele fér. Szerbiában a kukorica vetések ki vannak sülvé. Ezeket a részeken különösen ebben a hónapban 8 tól kezdve mintegy három hétig állandóan 45 fokos meleg uralkodott. Éjjel a hőség legfeljebb 28 fokra süllyedt, azonban az állandó hőmérséklet éjjel 36 fok. Ennek a vidéknek nagy veszedelem a Kosáva szél szintén hozzájárul a szárazság fejlesztéséhez. Ha nem is teljesen így, de megközelítőleg az ország több részében hasonló időjárás uralkodik.

A házi iparért. Magyarországnak csaknem minden részében üznek háziipart, mely némileg előmozdítja tél idején a nép megélhetési viszonyait. Ez a házi ipar azonban nálunk még igen kezdetleges stádiumban van és vajmi keveset segít a népen, mert nem megfelelő szakszerű kezelés mellett történik annak gyakorlása. Szakszerű iparüzés és a háziipar különböző ágainak, valamint a termények megfelelő forgalomba hozatala megbecsülhetetlen hasznot hozna s a nép jólétét igen előmozdítaná. A jelenlegi kormány szintén belátta a háziipar nagyfentosságát és magáévá tette az ügy előmozdítását. Hosszas tanulmányok, kísérletezések kellenek ahhoz, hogy a kormány a háziipar intencióját teljesen kitudja fejteni, ami bizony nagy összegeket és különösen sok időt igényel. A háziipar jövedelmezővé tételére pedig különösen most, nagyszüksége van a népnek, tehát a hosszas halasztásra nincs idő. Ezt látta be egy előkelő magyar társaság és mozgalmat indított országszerte, hogy a háziipar fejlesztését addig is, míg a kormány radikális eszközökkel fogja megvalósítani, társadalmi uton igyekezzenek a háziipart virágzóvá tenni. A mozgalomnak különben célja, hogy a háziipart teljesen társadalmi uton vezessék, mert így a háziipar tulajdonképeni célja hamarabb érhető el. A mozgalom élén gróf *Battyányi* Lajosné áll, aki mint az alakulóban levő Országos Magyar Háziipar Egyesület elnöke, most kérelemmel fordult minden vármegye alispánjához, mint a megye vezető térfeiaihoz, hogy lépjenek be az egyesületbe örökös tagokul. Egyszersmint kéri a megyét, hogy 1000 korona örökös tagsági díjat az egyesületnek fizessék be.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Családi otthont,

elegáns egészséges lakást, fényes ellátást találhat nálam **f. évi szeptember hó elejétől** néhány vidéki előkelő urileány, ki fővárosi tanintézeteket látogat.

Német, angol, francia társalgás. Zongora. Gazdagon ellátott házi könyvtár. Kívánatra privat oktatás.

Állandó orvosi felügyelet.

Lakás: **VI. Király utca 76. sz. a.** az Orsz. Zeneakadémia, Mintarajziskola, Felsőleányiskola stb. közvetlen közelében. Villamos összeköttetés a kaputól minden irányban.

özv. Benedek Kornélné

Katona Ida,

okl. tanítónő.

Személyes megbízhatóság és képességek felől szives információval szolgál több egyetemi tanár.

Tessék prospektust kérni.

!! Kiadó !!

Nagy Sándor-utca 8. sz. alatt

két udvari szoba

butorral, vagy anélkül

azonnal kiadó.

Tüzifa eladási hirdetmény.

A nagyváradai I. sz. püspökség beéli uradalmához tartozó alább megnevezett erdőgondnokságok vágásaiban a következő tűzifaanyag kerül eladásra:

I. Beéli erdőgondnokság.

- a) galalói vágásban 1000 mét. öl hasáb.
  - b) kislaki » 1355 » » »
  - c) t.-kárándi » 604²/₃ » » »
- 13 méteről dorong.

II. Ökrösi erdőgondnokság.

- d) ökrösi vágásban 507¹/₂ mét. öl hasáb.
- 33 méter, öl dorong,
- e) marosi » 501¹/₂ mét. öl hasáb.
- 9¹/₂ méter, öl dorong.

III. Ágrisi erdőgondnokság.

- f) szalaváti vágásában 673 mét. öl hasáb.
- 29¹/₂ méter, öl dorong,
- g) tyensi vágásban 272 mét. öl hasábfa,
- 15 méter, öl dorong.

Összesen 5013²/₃ mét. öl hasáb
á 100 öl dorongfa

Venni szándékozók ajánlataikat f. évi szeptember hó 10. d. e. 11 óráig az uradalmi jószágigazgatósághoz adják be.

Az uradalom a beérkezett ajánlatok közül szabadon választ és ha megfelelő ajánlatot nem kap, a tűzifa értékesítéséről tetszése szerint intézkedik.

Uradalmi jószágigazgatóság.

Vidéki

szülők figyelmébe!

1 esetleg 2 iskolás tanuló teljes ellátást valamint gondos családi otthont kaphat tisztességes keresztény családnál.

Lakás a város központján.
Cím a kiadóban.

Egy még kevéssé használt üzemben levő
két lőerejű

g á z m o t o r

igen jutányos áron eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

Eladó sirkövek.

Műmárvány sirkövek eladók:
Madarász és **Flonta** telepén
Pereces-utca 9. sz. Telefon
szám 330.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levéltéjek,

számlák, falragaszok,
bál meghívók,
táncrendek, étlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok

stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-BÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hirt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várakozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köréből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékoztatást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanügy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyernek. A nagyközönség leg-szélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szak-
mákban működőket pedig közelről érdekli a közlekedés eszközeiről, a hadászati tech-
nikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról
stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: radioaktivitás,
drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv
olvasása utján eleven fogalmakká válnak az
olvasó előtt.

**A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... 24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szer-
zők nevei:

- Energia: Schimonek Emil.
- Bányászat: Litschauer Lajos.
- Kohászat: Gálbessy Árpád.
- A fémek megmunkálása: Kandó Gyula.
- Motorok és emelőgépek: Kármán Tódor.
- A közlekedés eszközei: Gondos Viktor.
- Pósta: H. Hennyey Vilmos.
- A fény a tudomány szolgálatában: Karvázy Zsigmond.
- A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.
- A technika a hadviselés szolgálatában: M. Müller Hugó.
- Faipar: Gaul Károly.
- Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
- Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
- A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
- Gazdasági gépek: V. Markhóty Jenő.
- Gazdasági termékek ipari feldolgozása: Kosutány Tamás.
- Elektromosság: K. Lipthay Károly.
- Telegrafia és telefonía: Hollós József.
- Zárószó: Méray-Horváth Károly.

**A MŰVELTSÉG
KÖNYVTÁRÁNAK**

első sorozata a következő
könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világgyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élok Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat
kötetben, tartalmazni
fogja a történelmi, iro-
dalmi és művészeti
ismereteket és az első
sorozat teljes befejezése
után fog megjelenni.

Legjobbak
a
Moskovits
cipők.
Kossuth-utca 5.

Gazdasszonynak ajánlkozik

sürgősen papi házhoz vagy idősebb urhoz, szerény igényű r. kath. vallású 35 éves magányos nő, rendszerető, takarékos, jól főz.

Cím a kiadóhivatalban.

Papi ruhák.

Mint néhai Lobotka István hírneves volt papi szabónak tanítványa és hosszú ideig segédje bátorodom a nagyságos- és főtisztelendő papság becses figyelmét Kisfürdő-u. 17. sz. alatti saját házámban megnyitott szabó üzletre felhívni, ahol mindennemű papi ruhának színtartó, erős, jó szövethű való elkészítését jutányos árban elvállalom, s miután a szabást egy budapesti szabásztanártól tökéletesen elsajátítottam azoknak szakosított előállításáról alkalma lesz minden megrendelőnek meggyőződni. — Vidéki megrendeléshez elég egy minta reverenda beküldése is; kívánatra azonban a helyszínére személyesen is kiutazom.

Becsés pártfogást kér:

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi és polgári-szabó.

40

Nagyvárad, Fürdő-utca 17. szám.

Tanítónő,

kitünő képesítéssel,

nevelőnői állást

keres. — Polgári iskolai növendékeket is vállal. 191 1-4

Cím a szerkesztőségben megtudható.

Eladó házak.

Csengeri-utcán két különálló új épület 4-4 szobával és megfelelő mellékhelyiségekkel.

Értekezhetni: Madarász és Flonta építőknél. Telefon 330.

Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok.

A Nagyvárad Felső Keresk. Iskola,

melynek érettségi bizonyítványa egy éves önkéntes katonai szolgálatra jogosít s melynek eddig végzett 619 növendéke elsőrendű kereskedelmi, gyári, bankári és pénztári cégeknél posta-, távirdai-, vasuti-, pénzügyi-, törvényhatósági és egyéb közhivatalokban nyert kiváló alkalmazást. 1907. szeptember hó 1-én nyitja meg 20-ik évfolyamát.

Az intézet 1906-907-ik tanévben, 136 tanuló látogatta, közöttük 70 vidéki. Vidéki tanulóknak jó családoknál való elhelyezése ügyében az iskola igazgatója, dr. Kovács S. János ur legnagyobb készséggel jár a szülők kezére.

Az 1907-908-ik iskolai évre a folytatólagos beiratások folyó évi augusztus hó 30-án, 31-én és szeptember hó 5 első napján eszközöltetnek.

Minden egyéb tudnivalóról **Tájékoztatónk** ad bő felvilágosítást, amelyet levelezőlapon nyilvánított kívánatra az iskolaigazgató (lakik az iskolaépületben. Deák Ferenc-utca 3. szám.) azonnal megküld. Nagyvárad, 1907. június hóban.

Reismann Mór,

a fentartó testület tagja.

Dr. Hoványi Géza,

iskolabizottsági elnök. 140

Nagyvárad középiskolai Internátus.

Nagyváradon, a Tisza Kálmán téri Elek-féle házban (9. sz.) folyó évi szeptember hó 1-én

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi

és polgári iskolai tanulók részére

az internátusban a második évfolyam nyílik meg.

Egyenkénti tanítás nevelő tanárok vezetése és ellenőrzése mellett. Szigorú korrepetálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik, közel a tanintézetekhez.

Bő tájékoztatót kívánatra ingyen küld az intézet tulajdonosa és vezetője, a kivel értekezni lehet naponként 9-től 12-ig.

Nagyvárad, 1907. június 14.

Dénes Pál,

intézettulajdonos és igazgató.

MINDEN DIÁKNAK TUDNI KELL!

hogy tankönyvek és iskolai szerek olcsó szabott áron

kapható:

SEBŐ IMRE

könyv- és papirkeresésében

Nagyvárad, Fő-utca

